

Harmonogram prípravy a výstavby projektov železničnej infraštruktúry – nové znenie

Materiál „*Harmonogram prípravy a výstavby projektov železničnej infraštruktúry – nové znenie*“ (ďalej len „harmonogram“) predkladá na rokovanie vlády SR minister dopravy a výstavby na základe úlohy C.3 uznesenia vlády SR č. 649/2020 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2021 až 2023 a Odporúčania Súhrnnej implementačnej správy Revízie výdavkov na dopravu za rok 2019. Ministerstvo dopravy a výstavby SR pri vypracovaní materiálu úzko spolupracovalo s Útvárom hodnoty za peniaze pri Ministerstve financií SR.

Cieľom materiálu je schváliť indikatívny harmonogram prípravy a výstavby projektov železničnej infraštruktúry zahrnutých v prioritách ministerstva a vychádzajúcich z materiálu Priority v obnove a rozvoji železničnej infraštruktúry.

Harmonogram je jedným z míľnikov Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky.

Príprava projektov podľa harmonogramu umožní systematicky realizovať projekty s najvyššou hodnotou za peniaze. Realizácia projektov sa stane predvídateľnejšou, čo umožní pripravovať projekty včas, kvalitne a efektívne. Verejný harmonogram zároveň zníži neistotu v stavebnom sektore.

Materiál obsahuje všetky známe ako aj pripravované zámery a projekty v oblasti železničnej infraštruktúry, ktoré sú definované v prioritách (harmonogram sa nezaobera oblasťou budov, informačných technológií a iných infraštruktúrnych projektov súvisiacich so železničnou infraštruktúrou). Sumy a hodnoty jednotlivých projektov sú platné v čase predkladania materiálu a budú sa aktualizovať počas projektovej prípravy a samotnej realizácie (výstavby). Harmonogram sa teda bude pravidelne aktualizovať (vecná aktualizácia samotných projektov a ich rozpočty/rozpočtové krytie) a dopĺňať o nové skutočnosti vyplývajúce z procesov projektovej prípravy a spresňovania projektov. Aktualizácia sa týka aj finančných možností rozpočtu verejnej správy určených pre projekty. Aktualizácia bude prebiehať minimálne 1x ročne v rámci procesu prípravy rozpočtu verejnej správy na príslušný rozpočtový rok

Zaraďovanie projektov do harmonogramu je v súlade s kapitolou č. 3 materiálu Priority v obnove a rozvoji železničnej infraštruktúry a rešpektuje finančné obmedzenia rozpočtu verejnej správy vychádzajúc z kapitoly č. 4. Indikatívnym stropom pre celkovú alokáciu je úroveň 0,4 % HDP v stálych cenách. Do rozpočtu sú započítané prostriedky štátneho rozpočtu, vlastné zdroje ŽSR a prostriedky zo zdrojov Európskej únie (indikácie pre Operačný program integrovaná infraštruktúra, Operačný program Slovensko, Nástroj na prepájanie Európy (CEF) a Plán obnovy a odolnosti). Dominantným zdrojom financovania sú práve zdroje Európskej únie (približne 0,3 % HDP), ktoré sú doplnené o zdroje ŠR a vlastné zdroje ŽSR na úrovni približne 0,1 % HDP. Rozpočet harmonogramu je zostavený nad rámec 0,4% HDP, pretože obsahuje aj rezervné projekty. Pri precizovaní projektov a ich postupnej projektovej príprave sa jednotlivé hodnoty (náklady) detailnejšie ohodnotia. Taktiež, pri finančne návratných projektoch je možnosť aj iného financovania (napr. úvermi). Podporené budú návratné projekty do rámca 0,4% HDP po zohľadnení čerpania zdrojov Európskej únie.

Predkladaný Harmonogram je indikatívny a z objektívnych dôvodov (najmä implementácia reformy investícií) sa líši od Návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2022 až 2024 a bude každoročne slúžiť ako podklad pri tvorbe rozpočtu verejnej správy.

Všetky projekty musia splniť povinnosti vyplývajúce z platnej legislatívy, teda v prípade projektov od 1 mil. € s DPH povinnosti podľa uznesenia vlády SR č. 649/2020 alebo povinnosti vyplývajúce podľa §19a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v prípade projektov nad 40 mil. €, v IT nad 10 mil. €. Projekty financované zo zdrojov Európskej únie musia plniť podmienky podľa Partnerskej dohody a iných relevantných zmlúv/dohôd a časom by tieto podmienky mali spĺňať všetky projekty zaradené v harmonograme. Z tohto dôvodu budú všetky nové projekty a podľa možnosti aj projekty vo vysokom stupni prípravy pripravované podľa jednotných podmienok, tak aby ich bolo možné financovať aj zo zdrojov EÚ. Cieľom je vytvoriť zastupiteľnosť projektov z hľadiska zdrojov financovania a vytvoriť tým dostatočne robustný zoznam náhradných projektov alebo nových projektov v prípade možného nízkeho čerpania alebo navýšenia zdrojov Európskej únie.

Harmonogram zohľadňuje samotnú priorizáciu projektov, jednotlivé kategórie projektov a rozpočtové možnosti/strop. Ďalej sa zohľadňuje aj pripravenosť a fáza rozpracovania projektov ako aj možnosť dočerpania prostriedkov z Fondov Európskej únie do roku 2023 (Operačný program integrovaná infraštruktúra a CEF) a do roku 2026 pre Plán obnovy a odolnosti.

Zoznam projektov je rozčlenený do viacerých blokov:

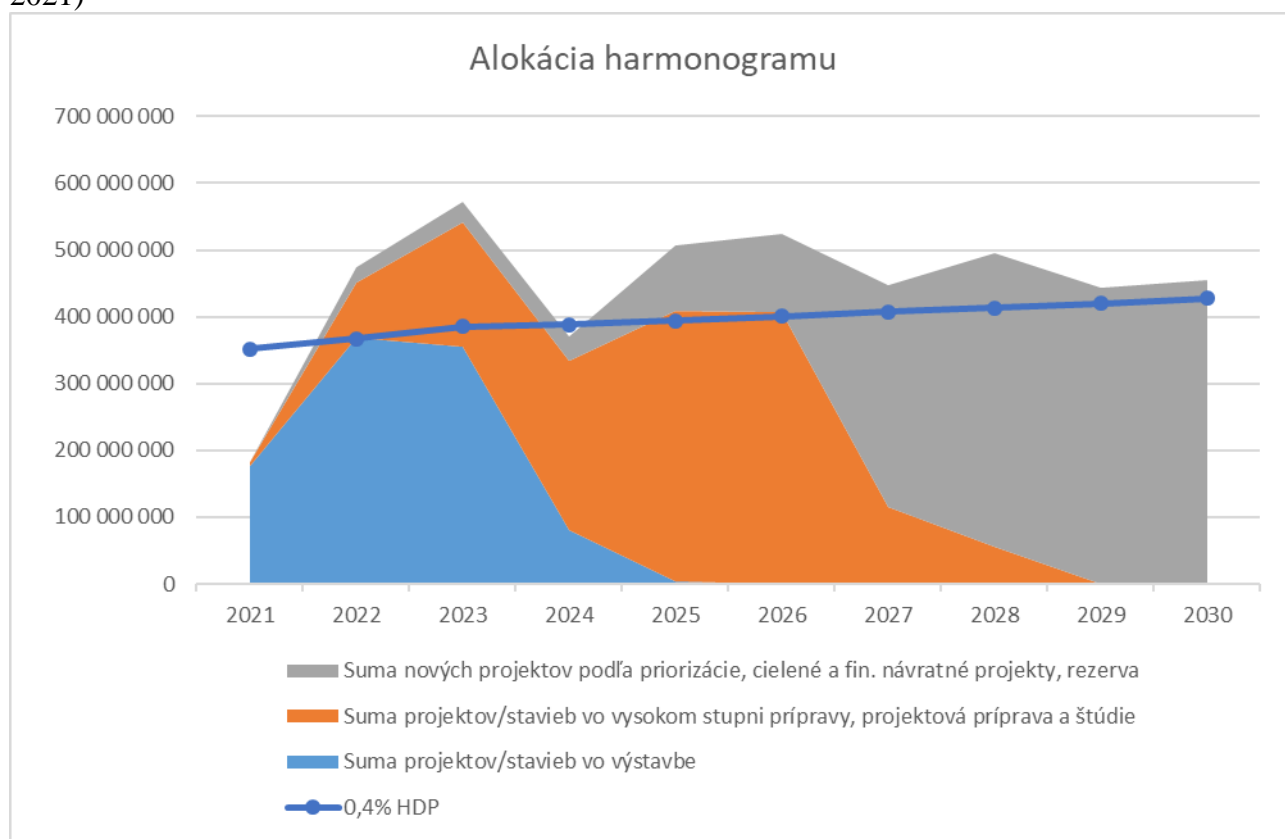
- prebiehajúce projekty (stavby v realizácii/vo výstavbe a projekty po podpise zmluvy o výstavbe);
- projekty vo vysokom stupni prípravy (projekty v procese verejného obstarávania na zhotoviteľa stavby, v procese dokumentácie na stavebné povolenie alebo po vydaní stavebného povolenia);
- projekty, ku ktorým je potrebné vypracovať, resp. už prebieha vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti;
- nové projekty podľa priorizácie podľa materiálu Priority v obnove a rozvoji železničnej infraštruktúry;
- ciele a finančne návratné projekty, ktoré je možné realizovať ako náhradné v prípade nemožnosti realizovať iné projekty v harmonograme;
- finančná rezerva na havarijné stavy.

Tabuľka 1: Súhrnná hodnota harmonogramu/alokácie (v Eur, stále ceny 2021)

	2021	2022	2023	2024	2025
Suma projektov/stavieb vo výstavbe	175 609 715	368 907 725	354 703 200	80 651 456	2 861 956
Suma projektov/stavieb vo vysokom stupni prípravy	2 708 313	72 211 429	182 032 655	252 112 400	403 232 600
Suma pre prebiehajúcu projektovú prípravu a štúdie	3 679 338	10 357 294	4 032 722	2 000 000	3 710 000
Suma nových projektov podľa prioritizácie	0	6 547 831	16 097 501	20 084 468	45 427 802
Suma cielené a finančne návratné projekty	0	328 593	828 593	1 528 593	37 229 915
Rezerva na havarijné stavy	0	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Plánované výdavky podľa harmonogramu	181 997 366	473 352 871	572 694 671	371 376 917	507 462 272
	2026	2027	2028	2029	2030
Suma projektov/stavieb vo výstavbe	0	0	0	0	0
Suma projektov/stavieb vo vysokom stupni prípravy	407 493 560	115 550 000	54 973 000	0	0
Suma pre prebiehajúcu projektovú prípravu a štúdie	0	0	0	0	0
Suma nových projektov podľa prioritizácie	98 257 551	310 654 976	418 329 212	422 921 230	440 806 338
Suma cielené a finančne návratné projekty	3 849 915	6 350 581	6 350 581	6 350 581	0
Rezerva na havarijné stavy	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000	15 000 000
Plánované výdavky podľa harmonogramu	524 601 026	447 555 558	494 652 793	444 271 811	455 806 338

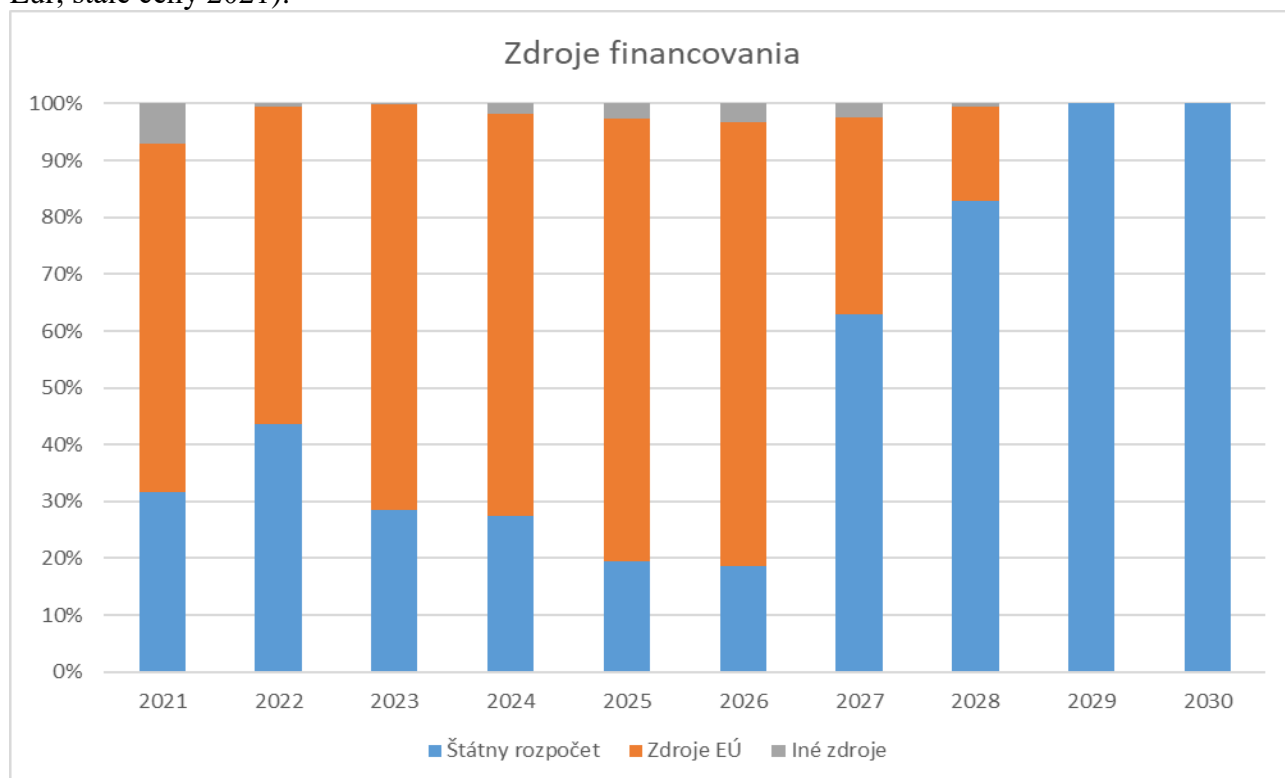
Zdroj: MDV SR

Graf 1: Návrh harmonogramu prípravy a výstavby železničných projektov (v Eur, stále ceny 2021)

Zdroj: MDV SR

Graf 2: Zdrojové rozdelenie harmonogramu prípravy a výstavby železničných projektov (v Eur, stále ceny 2021):

Zdroj: MDV SR

Na základe harmonogramu je zrejmé, že je potrebné sústrediť sa na dokončenie už realizovaných stavieb (najmä zo zdrojov Európskej únie) a zvládnutie verejných obstarávaní na zhotoviteľa pre vysoko pripravené projekty, opäť, najmä financovaných zo zdrojov Európskej únie. Ako je vidno na grafe, hodnota týchto projektov bude postupne klesať (do roku 2025, pri posune maximálne do roku 2027) a následne sa začne výstavba/realizácia nových projektov podľa prioritizácie.

Komentár k návrhu harmonogramu a zoznamu projektov

Z návrhu harmonogramu a zoznamu projektov vyplýva, že na rozvoj dopravnej infraštruktúry je nutné a žiaduce v stanovených lehotách dokončiť rozostavané stavby a prebiehajúce projekty a urýchlenným tempom dokončiť projektovú prípravu ďalších projektov. Zároveň je potrebné zvládnuť všetky procesy súvisiace s verejným obstarávaním na stavbách a projektoch vo vysokom stupni prípravy. Dané stavby boli pripravované ako menšie úseky na rekonštrukciu tratí alebo ako úzke miesta na jednotlivých tratiach. Väčšina stavieb v harmonograme je v súlade so schválenými prioritami charakteru komplexnej rekonštrukcie trate. Znamená to, že v dôsledku odloženej údržby, historického dlhu a ako výsledok dlhodobého podfinancovania, je rekonštrukcia tratí a dosiahnutie interoperabilnej, konkurencieschopnej, spoľahlivej a bezpečnej železničnej dopravy najdôležitejšia.

Z dlhodobého hľadiska sa musí ŽSR, ako správca infraštruktúry, cielene sústrediť na projektovú prípravu, vrátane štúdií realizovateľnosti, ucelených traťových úsekov alebo až celých koridorov.

Z pohľadu financovania je nutné sústrediť sa na projekty financované zo zdrojov Európskej únie, najmä projektom CEF a Plánu obnovy a odolnosti. Harmonogram obsahuje návratné projekty (napríklad DOZZ), ktoré by bolo možné financovať aj z iných, napríklad úverových zdrojov.

Za najvýznamnejšie súčasne realizované projekty môžeme považovať projekty:

- modernizácia uzla Žilina,
- modernizácia dvoch úsekov projektu Devínska nová Ves, Kúty, št. hranica;
- elektrifikácia trate Haniska pri Košiciach - Moldava nad Bodvou,
- modernizácia trate Poprad - Lučivná.

Kľúčové projekty pre obnovu a rozvoj železničnej infraštruktúry v rámci projektov vo vysokom stupni prípravy sú:

- modernizácia železničného úseku Čadca - Svrčinovec - št. hranica ČR/SR (3. etapa),
- rekonštrukcia úseku Hronský Beňadik - Tekovská Breznica - Nová Baňa,
- modernizácia trate Devínska Nová Ves - štátna hranica SR/ČR, úsek Malacky – Kúty,
- modernizácia trate Poprad - Spišská Nová Ves, I. etapa,
- elektrifikácia trate Bánovce nad Ondavou – Humenné.

Harmonogram predpokladá, že súčasne realizované projekty budú realizované do roku 2024. Projektová príprava projektov vo vysokom stupni prípravy sa ukazuje ako podstatná v rokoch 2022 až 2024, následne až do roku 2029 nasleduje ich realizácia, pričom väčšina sa prejaví v rokoch 2025 až 2026. Uvedené je ovplyvnené najmä čerpaním zdrojov CEF a Plánu obnovy a odolnosti.

Nové projekty podľa prioritizácie boli zaradované do harmonogramu postupne na základe najlepšieho ukazovateľa BCR. Zaradenie taktiež ovplyvnil typ projektu (sanácia, rekonštrukcia, „úzke miesto“, DOZZ, modernizačný projekt, elektrifikácia), stupeň pripravenosti a dátum potreby realizácie daného projektu (to spôsobilo, že aj projekty potrebné po roku 2030 sú zaradené v harmonograme, pretože ich BCR je vyššie ako projekty, ktoré by sa do roku 2030 v rámci harmonogramu nezaradili v dôsledku rozpočtového obmedzenia). Kvalitná príprava nových projektov bude dôležitá z pohľadu ich realizácia približne od roku 2024 a takmer výlučne od roku 2027.

Zdôrazňujeme, že nové projekty majú istú mieru neistoty, a to z pohľadu vecného ako aj finančného. Harmonogram obsahuje aj návrh nových štúdií realizovateľnosti tak, aby tieto pokryli potrebu skúmania nových projektov, ich spoločenských prínosov, technických riešení a v konečnom dôsledku rozhodnutí o potrebe ich realizácie. Môže nastať aj situácia, že konkrétna štúdia realizovateľnosti neodporučí niektorý z projektov alebo jeho časť. Štúdie by mali taktiež detailnejšie špecifikovať a odhadnúť náklady na jednotlivé projekty. Štúdie by zároveň mali identifikovať možné negatívne vplyvy na územia sústavy Natura 2000 a identifikovať projekty, u ktorých bude potrebné realizovať primerané hodnotenie vplyvov na územia sústavy Natura 2000 podľa § 28 ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Z vyššie uvedeného dôvodu harmonogram obsahuje aj projekty, ktoré sú finančne návratné a budú pripravované ako náhradné v prípade nepreukázania opodstatnenosti niektorého z projektov. Zámerom je mať k dispozícii dostatok pripravených projektov vhodných do realizácie. Harmonogram obsahuje aj položku: „Rezerva na havarijné stavy“, ktorá slúži na pokrytie nevyhnutných sanácií a havarijných stavov na tratiach, resp. vyriešenie urgentných menších investícií.

Detailný harmonogram a doplnujúce informácie sa nachádzajú v Prílohe č. 1 materiálu.